

RELATIEVE LIMBURGSE BEVOLKINGSGROEI VAN 1830—1955

Bij het bestuderen van de bevolkingscijfers van Limburg blijkt, dat de bevolkingsgroei van de verschillende delen van ons gewest opmerkelijke verschillen vertoont. In het volgende zullen we trachten een beeld hiervan te geven, in relatieve cijfers, voor Limburg als geheel, voor zijn drie samenstellende delen Noord-, Midden- en Zuid-Limburg en voor de verschillende sociaal-geografische gebieden in Limburg. Ter verduidelijking van het beeld zullen we deze cijfers weergeven met en zonder de grote bevolkingscentra en tevens de ontwikkeling van deze gemeenten afzonderlijk. Wellicht kunnen deze gegevens een hulpmiddel betekenen voor hen, die belangstelling hebben voor de sociaal-economische geschiedenis van ons gewest, alsmede voor hen, die een studie willen wijden aan de Limburgs sociaal-economische problemen van een bepaalde streek of gemeente.

In een aanhangsel publiceren wij de absolute bevolkingscijfers van alle gemeenten van Limburg voor de jaren, zoals deze in alle tabellen voorkomen, voor wat betreft 1830 van de hand van Ph. van der Maelen, Dictionnaire géographique de la province de Limbourg, voorts uit publicaties van het C.B.S., de verslagen van het Hertogdom Limburg en het Provinciaal Blad van Limburg, terwijl de indexcijfers op ons bureau werden berekend.

Tabel 1. Indexcijfers van de bevolking van Noord-, Midden-, Zuid- en totaal Limburg. 1830 = 100.

	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 (1 jan.)
Noord-Limburg	100	114	131,2	174,5	230,3	251	287,9	368,8	425
Midden-Limburg	100	114,6	130,1	152,3	181,4	200,5	213,5	275,8	317,4
Zuid-Limburg	100	110,7	124,5	151,2	213,6	272	348,1	416,8	490,4
Totaal Limburg	100	112,3	127,2	156,4	209,4	250,4	303,2	378,4	435,2

Opmerkelijk is, dat Noord-Limburg tot 1914 de sterkste stijging vertoont. Eerst in 1920 wordt het door Zuid-Limburg voorbij gestreefd, terwijl Midden-Limburg over het geheel sterk achterblijft. Eerst in de periode 1930—1947 zien wij daar de eerste belangrijke stijging. Uit deze tabel blijkt ook, dat Noord-Limburg in zijn totaliteit bijna over

de gehele periode 1830—1955 een opnamegebied is geweest; Zuid-Limburg werd dit vanaf 1900, terwijl Midden-Limburg eerst vanaf 1930 als zodanig in aanmerking is gekomen.

Tabel 2. Relatieve bevolkingsgroei van Noord-, Midden-, Zuid- en totaal Limburg in elke afzonderlijke periode.

Jaar	Noord-Limburg	Midden-Limburg	Zuid-Limburg	Limburg
1830	100	100	100	100
1855	114	114,6	110,7	112,3
1855	100	100	100	100
1875	115,1	113,5	113,5	113,4
1875	100	100	100	100
1900	133	117,1	121,5	122,9
1900	100	100	100	100
1914	132	119,1	141,2	133,9
1914	100	100	100	100
1920	109	111	127,4	119,6
1920	100	100	100	100
1930	114,7	106,5	128	121,1
1930	100	100	100	100
1947	128,1	129,1	122,6	124,8
1947	100	100	100	100
1 jan. 1955	115,2	115,1	114,9	115

Tabel 2 laat duidelijk zien, dat Noord-Limburg zijn sterkste relatieve groei doormaakt in de perioden 1875—1900 en 1900—1914. Ook blijkt hier weer, dat Midden-Limburg eerst in de periode 1930—1947 een sterkere groei vertoont, en zelfs de indexcijfers van Noord- en Zuid-Limburg voorbijstreeft.

Zuid-Limburg laat een sterke stijging zien vanaf 1900 en overtreft dan Noord- en Midden-Limburg tot 1930, terwijl het voor de periode 1930—1947 vergeleken met Noord- en Midden-Limburg het *laagste* indexcijfer heeft.

Zeer opmerkelijk is, dat de relatieve bevolkingsgroei van Limburg en zijn drie samenstellende delen in de laatste periode 1947—1955 bijna volkomen gelijk ligt.

Om te kunnen opsporen, waar precies de relatieve bevolkingsgroei van Noord-, Midden- en Zuid-Limburg zetelt, gaan we thans de afzonderlijke geografische gebieden van elk dezer drie delen, met en zonder de grotere bevolkingscentra, nader beschouwen.

Tabel 3. Indexcijfers van de bevolking van de geografische gebieden van Noord-Limburg. 1830 = 100.

Geografische gebieden	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Bergen-Gennep	100	122,1	139,3	153,4	195,1	206,2	209,5	245,8	283,8
Venray-Horst	100	111,3	119,9	136,8	175,9	195,7	228,3	297,2	335
Helden	100	112,3	132,9	174,6	225,6	242,3	282,9	232,7	260,8
Venlo	100	113,4	138,4	233,4	321,9	352,7	413,3	638,1	749,9

Vergelijkt men deze indexcijfers met die van Noord-Limburg uit tabel 1, dan blijkt het gebied Bergen-Gennep tot 1875 boven het Noord-Limburgse gemiddelde te liggen. Daarna blijft het tot 1955 ver beneden dit gemiddelde.

Het gebied Venray—Horst blijft vanaf 1830 voortdurend beneden het gemiddelde maar overtreft Bergen—Gennep vanaf de periode 1920—1930. Dat het in de periode 1930—1947 ook nog het gebied Helden voorbijstreeft, vindt zijn oorzaak in het toevallige feit, dat Helden het inwonertal van Blerick (gemeente Maasbree) verliest, door annexatie bij de stad Venlo.

De grootste relatieve bevolkingsgroei ligt in het gebied Venlo. Daarom geven we hiervan in tabel 4 een nadere analyse.

Tabel 4. Indexcijfers van de bevolking in de gemeenten Venlo en Tegelen en in de rest van het geografische gebied Venlo.

	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Gemeente Venlo	100	108,6	129,1	226,8	302,6	332,4	373,3	646,2	762,2
Gemeente Tegelen	100	141,5	206,4	475,5	711,2	767,9	979,9	1288,6	1470,6
Gebied Venlo zonder gem. Venlo en Tegelen	100	113,7	134,2	164	228,3	252,3	301,6	399	477,6

De relatieve bevolkingsaanwas van de gemeente Venlo ligt tot aan de boven gesignaleerde annexatie van Blerick bij Venlo beneden de index-

cijfers van het totale gebied Venlo en komt er daarna weinig boven uit. (Vergelijk met tabel 3). Wel liggen de cijfers van de gemeente Venlo in de laatste halve eeuw ver boven het Limburgs gemiddelde (vergelijk met tabel 1), terwijl ze vanzelfsprekend ver uitgaan boven de cijfers van de drie overige gebieden in Noord-Limburg.

Het is echter de gemeente Tegelen, die door haar constante groei reeds vanaf 1830 haar stempel drukt op de relatieve bevolkingscijfers van het gebied Venlo en hierdoor ook sterke invloed uitoefent op een verhoging van het Noord-Limburgs gemiddelde. Met een indexcijfer van niet minder dan 1470,6 plaatst zich Tegelen als no. 4 in de ranglijst van de Limburgse gemeenten met de grootste relatieve bevolkingsgroei.

Om de relatieve bevolkingsaanwas in de afzonderlijke perioden beter onderling te kunnen vergelijken volgt hieronder:

Tabel 5. Relatieve bevolkingsgroei van de geografische gebieden in Noord-Limburg, de afzonderlijke gemeenten Venlo en Tegelen en het gebied Venlo zonder deze beide gemeenten, in elke afzonderlijke periode.

Jaar	Bergen Gennep	Venray Horst	Helden	Venlo	Gemeente Venlo	Gemeente Tegelen	Gebied Venlo zond. gem. Venlo en Tegelen
1830	100	100	100	100	100	100	100
1855	122,1	111,3	112,3	113,4	108,6	141,5	113,7
1855	100	100	100	100	100	100	100
1875	114,1	107,7	118,3	122,1	118,9	145,9	118,1
1875	100	100	100	100	100	100	100
1900	110,1	114,1	131,4	168,6	175,7	230,4	122,2
1900	100	100	100	100	100	100	100
1914	127,2	128,6	129,2	137,9	133,4	149,6	139,2
1914	100	100	100	100	100	100	100
1920	105,7	111,3	107,4	109,6	109,8	108	110,5
1920	100	100	100	100	100	100	100
1930	101,6	116,6	116,8	117,2	112,3	127,6	119,5
1930	100	100	100	100	100	100	100
1947	117,3	130,2	82,2	154,4	173,1	131,5	132,3
1947	100	100	100	100	100	100	100
1955	115,5	112,7	112,1	117,5	118	114,1	119,7

In de periode 1900—1914 constateren we in alle gebieden en ook in de beide gemeenten Venlo en Tegelen een betrekkelijk hoog indexcijfer. Bergen—Gennep gaat in de beginperiode 1830—1855 en in de eindperiode 1947—1955 boven alle andere uit. In bijna alle andere jaarperiodes vertoont het echter de laagste indexcijfers.

Voor het gebied Helden ligt de hoogste relatieve aanwas tussen 1875 en 1914. Dat het indexcijfer in 1947 duikelt tot 82,2, is het gevolg van de annexatie van Blerick bij Venlo. Het gebied Venlo heeft zijn hoogste indexcijfer tussen 1875—1914 en 1930—1947. De stad Venlo is hiermede analoog. De gemeente Tegelen vertoont de hoogste indexcijfers tussen 1830—1914, terwijl de sterkste groei-index ligt tussen 1875—1900.

Tabel 6. Indexcijfers van de bevolking van de geografische gebieden van Midden-Limburg. 1830 = 100.

Geografische gebieden	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Echt	100	114,7	128,8	152,9	188,5	217,3	224,2	299,1	353,2
Beegden	100	113,7	126,6	136,4	155,7	165,1	176,5	217,8	241,8
Weert	100	104,3	107,7	122,8	150,1	162,4	177,1	247,6	285,4
Roermond	100	126,4	158,0	197,3	233,0	262,9	277,7	342,9	397,1

De cijfers voor het gebied Echt blijven tot 1875 beneden het gemiddelde van Midden-Limburg, om daarna tot 1947 er even bovenuit te komen terwijl de laatste periode in 1955 een hogere index te zien geeft. Vergeleken met totaal Limburg liggen de cijfers voor het gebied Echt over de perioden tussen 1830—1900 ongeveer gelijk, doch vanaf 1914 zien we een voortdurende teruggang.

In het gebied Beegden constateren we een en ander nog in veel sterkere mate. Dit gebied heeft de laagste indexcijfers van alle geografische gebieden in Limburg.

Het gebied Weert blijft steeds tot 1955 toe in relatieve groei achter bij het gebied Echt en zelfs tot de periode 1920—1930 bij het gebied Beegden. Vanaf 1930 ontstaat een stijging, doch nog altijd blijft het ver beneden de cijfers, die voor Echt genoteerd staan.

Het gebied Roermond tenslotte vertoont vanaf 1830 in successie aanmerkelijk hogere indexcijfers, dan de rest van Midden-Limburg. Ze liggen tot 1920 boven het Limburgs gemiddelde, daarna tot 1955 er aanmerkelijk beneden.

We zullen thans nog in tabel 7 de bevolkingscentra: stad Weert en stad Roermond elimineren uit de gelijknamige gebieden om beide resten nader te beschouwen.

Tabel 7. Indexcijfers van de bevolking in de gemeente Weert en Roermond en in de respectievelijke resten van de beide gelijknamige gebieden. 1830 = 100.

Geografische gebieden	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Gemeente Weert	100	117,3	121,4	149,2	193,4	214,3	237,7	352,7	425,5
Restgebied Weert	100	94,7	97,6	103,4	118,4	124,3	134,0	170,5	182,8
Gemeente Roermond	100	140,9	183,1	235,8	269,4	305,7	315,4	403,8	472,6
Restgebied Roermond	100	116,3	140,4	170,2	207,4	232,9	251,1	300,0	344,0

Aangaande de indexcijfers van de gemeente Weert valt op te merken, dat deze tot 1900 beneden het gemiddelde van Midden-Limburg, in 1914 en 1920 ongeveer gelijk liggen, terwijl zij van 1930 af een zeer aanmerkelijke stijging ondergaan. Ofschoon ver boven het cijfer van Midden-Limburg, eindigt Weert in 1955 gelijk met totaal Noord-Limburg en blijft iets beneden het Limburgs gemiddelde.

Een en ander heeft tot gevolg, dat door de sterkere groei-index van de gemeente Weert de indexcijfers voor de rest van het gebied van Weert lager komen te liggen, zelfs zo laag, dat ze vallen ver beneden de cijfers van het gebied Beegden.

Als bevolkingscentrum vertoont de gemeente Roermond een veel sterkere groei-index dan de rest van het gelijknamige gebied. Toch is de relatieve groei van deze rest nog aanmerkelijk te noemen, want ze ligt over de gehele lijn een stuk hoger dan het gemiddelde van Midden-Limburg en overtreft zelfs tot 1900 het Limburgs gemiddelde. De stad Roermond zelf overtreft over de gehele periode 1830—1955 het Limburgs cijfer in aanmerkelijke mate.

Tabel 8. Relatieve bevolkingsgroei van de geografische gebieden in Midden-Limburg, de afzonderlijke gemeenten Weert en Roermond en de respectievelijke resten van de beide gelijknamige gebieden, in elke afzonderlijke periode.

Jaar	Echt	Beegden	Weert	Roermond	Gemeente Weert	Rest-gebied Weert	Gemeente Roermond	Rest-gebied Roermond
1830	100	100	100	100	100	100	100	100
1855	114,7	113,7	104,3	126,4	117,3	94,7	140,9	116,3
1855	100	100	100	100	100	100	100	100
1875	112,3	111,3	103,3	125	103,5	103,1	130	120,7
1875	100	100	100	100	100	100	100	100
1900	118,7	107,7	114	124,8	122,9	105,9	128,7	121,2
1900	100	100	100	100	100	100	100	100
1914	123,3	114,2	122,3	118,1	129,6	115,7	114,3	121,8
1914	100	100	100	100	100	100	100	100
1920	115,3	106,1	108,1	112,9	110,8	105	113,5	112,3
1920	100	100	100	100	100	100	100	100
1930	103,2	106,9	109,5	105,6	110,9	107,8	103,2	107,8
1930	100	100	100	100	100	100	100	100
1947	133,4	123,4	139,2	123,5	148,4	127,2	128	119,5
1947	100	100	100	100	100	100	100	100
1955	118,1	111,1	115,3	115,8	120,6	107,2	117	114,6

Wat betreft de gebieden heeft Roermond in de eerste drie perioden de hoogste indexcijfers, terwijl Weert achterblijft bij de overige gebieden. Echt en Beegden ontlopen elkaar hier niet veel, met uitzondering in 1875—1900, wanneer Echt een voorsprong neemt.

In de volgende beide groepen heeft Echt de hoogste indexcijfers, terwijl Beegden achterblijft, ook ten opzichte van Weert en Roermond.

In de periode 1920—1930 en vooral in 1930—1947 gaat Weert op zijn beurt aan de spits, terwijl in 1955 de vier groepen onderling weinig verschil vertonen.

Bij vergelijking van de beide steden. Weert en Roermond constateren wij voor Roermond de grootste groei-index van 1830—1900, terwijl Weert van 1900—1955 een hogere index heeft.

Het gebied Weert zonder de gelijknamige stad blijft bij de rest van het gebied van Roermond steeds achter, met uitzondering van de periode 1930—1947, wanneer het restgebied Weert, analoog de stad Weert zelf, een voorname groei aanwijst.

Tabel 9. Indexcijfers van de bevolking van de geografische gebieden van Zuid-Limburg. 1830 = 100.

Geografische gebieden	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Oude Mijnstreek	100	109,3	121,3	153,8	304,6	476,5	665,5	772,3	894,0
Nieuwe Mijnstreek	100	111,6	117,1	129,3	158,6	190,2	268,4	362,6	440,7
Overig Zuid-Limburg	100	110,9	129,5	160,2	194,4	209,4	229,0	286,5	314,7

Reeds in tabel 1 bleek, dat Zuid-Limburg tot 1875 in vergelijking met Midden- en Noord-Limburg de laagste indexcijfers had en dat het zelfs nog tot in de periode 1914—1920 duurde, voordat het Noord-Limburg in deze kon voorbijstreven.

De oorzaak van deze hogere groei-index van Zuid-Limburg ligt voornamelijk in de toenemende bevolking van de oude mijnstreek.

In tabel 7 staat de relatieve bevolkingsgroei voor de oude mijnstreek in 1855 nog het laagst genoteerd en het duurt tot na 1900 voordat, behalve de nieuwe mijnstreek, ook het gebied „overig Zuid-Limburg” en alle geografische gebieden uit Midden- en Noord-Limburg gepasseerd gaat worden, behalve het gebied Venlo (door Tegelen!), dat zich nog tot 1914 aan de spits kan handhaven. Maar daarna drukt de Oude Mijnstreek haar stempel op het verloop van de bevolkingsgroei in Limburg en bereikt op 1 Januari 1955 een eind-index van 894. Dit is meer dan het dubbele van het gemiddelde Limburg-cijfer, dat volgens tabel 1 dan 435,7 bedraagt.

Blijkens de cijfers in vorenstaande tabel begint de bevolkingsgroei voor de nieuwe mijnstreek in de twintiger jaren en groeit aan tot een indexcijfer van 440,7, hoger dus dan het cijfer voor totaal Limburg. Zo plaatst zich de nieuwe mijnstreek, na de oude mijnstreek en het gebied Venlo, als no. 3 van de geografische gebieden met de hoogste groei-index. „Overig Zuid-Limburg” noteren we in deze als achtste.

Tabel 10. Indexcijfers van de bevolking in de gemeenten Heerlen, Kerkrade, Hoensbroek en Brunssum en in de rest van de Oude Mijnstreek. 1830 = 100.

Gemeente of gebied	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Heerlen	100	118,3	126,1	160,8	430,4	798,8	1125,1	1376,0	1565,6
Kerkrade	100	134,6	171,5	290,5	673,3	840,1	1113,1	1240,0	1393,2
Hoensbroek	100	99,1	100,0	104,0	273,1	666,3	1149,7	1332,6	1676,8
Brunssum	100	99,6	111,2	117,0	209,1	988,7	1578,6	1834,6	2160,3
Rest Oude Mijnstreek	100	102,9	111,7	129,1	201,0	264,4	349,4	397,8	463,7

De vier bovenstaande gemeenten vertonen na 1900 een uitzonderlijk hoge groei-index. Ofschoon Kerkrade zich het eerste ontwikkelde en tot 1914 steeds de hoogste indexcijfers heeft, wordt deze gemeente in 1920 voorbijgestreefd door Brunssum, dat zich met geweldige relatieve bevolkingscijfers aan de kop stelt en op 1 Januari 1955 eindigt met een indexcijfer van 2160,3, verreweg het hoogste cijfer voor geheel Limburg. In 125 jaar is derhalve de bevolking van de gemeente Brunssum bijna vertwee-en-twintigvoudigd. Heerlen, waarvan de indexcijfers eerst in 1930 boven die van Kerkrade komen te liggen, ziet zijn bevolking bijna 16 maal, Hoensbroek bijna 17 maal en Kerkrade 14 maal zo groot worden.

Ondanks deze grote concentratie van de bevolking in de vier grootste mijngemeenten van de Oude Mijnstreek, ligt de rest van de Oude Mijnstreek, dus zonder deze vier gemeenten, van 1920 af toch nog boven het indexcijfer van totaal Limburg, waaruit volgt, dat ook buiten de genoemde gemeenten aanmerkelijke groei moet hebben plaats gehad. Wanneer we nu uit de bovengenoemde rest van de Oude Mijnstreek ook nog de bevolkingscijfers elimineren van een vijftal kleinere gemeenten, waarvan het indexcijfer, op Eygelshoven na, niet zó hoog liggen, doch nog altijd ver boven het Limburg-cijfer uitkomen, dan krijgen we het volgende beeld:

Tabel 11. Indexcijfers van de bevolking in de gemeenten Nieuwenhagen, Schaesberg, Ubach over Worms, Eyselshoven en Amstenrade en van de Oude Mijnstreek zonder 9 gemeenten. 1830=100.

Gemeente of gebied	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Nieuwenhagen	100	103,2	112,8	130,8	284,0	342,7	480,9	512,0	665,4
Schaesberg	100	76,4	81,4	92,1	341,6	526,3	554,7	586,0	794,9
Ubach over Worms	100	86,5	103,6	134,4	207,8	266,7	548,5	625,1	708,4
Amstenrade	100	112,9	103,5	111,3	135,9	176,7	309,1	558,3	638,4
Eyselshoven	100	97,5	93,5	141,9	466,8	709,6	987,0	1017,5	1289,2
Oude Mijnstreek zonder 9 gemeenten	100	107,3	117,8	133,7	164,7	205,2	259,9	304,1	329,5

Vergelijkt men de gemeente Eyselshoven met Amstenrade, beide in de onmiddellijke nabijheid van een mijnzetel liggend, dan blijkt van deze oorspronkelijk kleine plattelandsgemeenten, Eyselshoven in 1930 een meer dan 3 maal zo hoge groei-index te hebben. Na 1930 loopt Amstenrade in, doch op 1 Januari 1955 ligt het indexcijfer van Eyselshoven nog altijd dubbel zo hoog.

Van de overige drie gemeenten gaat Schaesberg, dat in 1900 nog een zeer laag indexcijfer heeft, van 1914 af aan de kop. Wat tenslotte het gebied van de Oude Mijnstreek betreft met uitschakeling van de hoger genoemde gemeenten, valt het zeer op, dat dit niet gedeeld heeft in de uitzonderlijke groei van het oudste mijngebied. Integendeel zelfs, de indexcijfers liggen over de gehele periode 1830—1955 steeds lager dan het cijfer van Limburg, van 1830—1914 liggen ze zelfs lager dan Noord- en Midden-Limburg en tot 1955 alleen iets boven Midden-Limburg.

Het duurt tot 1920, alvorens het uitkomt boven het geografische gebied Bergen—Gennep en op 1 Januari 1955 ligt het indexcijfer iets beneden dat van het gebied Venray—Horst, maar lager dan de gebieden Echt en Roermond. Het blijft zelfs lager dan het rest-gebied Roermond en aanmerkelijk lager dan het rest-gebied Venlo. Uit een en ander blijkt ten duidelijkste, dat de bevolking in de Oude Mijnstreek zich uitsluitend geconcentreerd heeft in de gemeenten, liggend in de onmiddellijke nabijheid van de mijnen.

Tabel 12A. Relatieve bevolkingsgroei van de Oude Mijnstreek, 9 afzonderlijke gemeenten en de rest van dit gebied in elke afzonderlijke periode.

Jaar	Oude Mijnstreek	Heerlen	Kerkrade	Hoensbroek	Brunssum	Oude Mijnstreek zonder 4 gem.
1830	100	100	100	100	100	100
1855	109,3	118,3	134,6	99,1	99,6	102,9
1855	100	100	100	100	100	100
1875	111	106,6	127,4	100,9	111,7	108,6
1875	100	100	100	100	100	100
1900	126,8	127,5	169,4	104	105,1	115,5
1900	100	100	100	100	100	100
1914	198,1	267,6	231,7	262,5	178,8	156
1914	100	100	100	100	100	100
1920	156,4	185,6	124,8	243,9	472,8	131,3
1920	100	100	100	100	100	100
1930	139,7	140,9	132,5	172,6	159,7	132,2
1930	100	100	100	100	100	100
1947	116	122,2	111,4	115,9	116,2	113,8
1947	100	100	100	100	100	100
1955	115,8	113,8	112,4	125,8	117,7	116,6

Jaar	Nieuwenhagen	Schaesberg	Ubach o. Worms	Eygelshoven	Amsterrade	Oude Mijnstreek zond. 9 gem.
1830	100	100	100	100	100	100
1855	103,2	76,4	86,5	97,5	112,8	107,3
1855	100	100	100	100	100	100
1875	109,3	106,5	119,7	95,9	91,7	109,8
1875	100	100	100	100	100	100
1900	116	113,2	129,8	151,8	107,5	113,4
1900	100	100	100	100	100	100
1914	217,2	370,8	154,5	328,9	122,1	123,2
1914	100	100	100	100	100	100
1920	120,6	154,1	128,5	152	130	124,5
1920	100	100	100	100	100	100
1930	140,3	105,4	205,6	139,1	174,9	126,7
1930	100	100	100	100	100	100
1947	106,4	105,6	114	103,1	180,6	116
1947	100	100	100	100	100	100
1955	130	135,6	113,3	126,7	114,3	108,7

Voor de totale Oude Mijnstreek ligt met het getal 198,1 de grootste groei-index in de periode 1900—1914. Toch moet de groei-index van 156,4 in de periode 1914—1920 nog hoger aangeslagen worden, omdat deze periode slechts zes jaren omvat. Over het algemeen geldt zulks ook voor de afzonderlijke gemeenten. Wel is het nodig, de aandacht te vestigen op de geweldige groei-index van de gemeente Brunsum tussen 1914—1920. In zes jaar tijd werd de bevolking van deze gemeente bijna vervijfvoudigd. Voor Schaesberg en Eygelshoven merken we eveneens een zeer hoog indexcijfer op en wel in de jaren 1900—1914. Hier werd de bevolking in 14 jaar respectievelijk bijna vier en ruim drie maal zo groot.

De periode 1920—1930 geeft nog over de gehele lijn aanmerkelijke indexcijfers te zien, waarbij dient opgemerkt, dat de gemeenten Hoensbroek, Amstenrade en vooral Ubach over Worms een hoog indexcijfer noteren. De laatste gemeente zag in deze tien jaar haar bevolking verdubbeld. In de volgende periode, 1930—1947, staat enkel Amstenrade met een hoge groei-index genoteerd. De bevolking verdubbelde er bijna. Ook de laatste acht jaren daalt de relatieve bevolkingsgroei, terwijl de gemeenten Hoensbroek, Nieuwenhagen, Schaesberg en Eygelshoven hoger liggen dan de andere gemeenten.

De rest van het mijngebied, dus zonder de negen gemeenten, heeft over de gehele lijn lage indexcijfers. Tussen 1900—1930 liggen ze iets hoger dan in de overige perioden.

Tabel 13. Indexcijfers van de bevolking van de gemeenten Sittard en Geleen en van de rest van de Nieuwe Mijnstreek
1830 = 100.

Gemeente of gebied	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Sittard	100	119,6	130,6	159,9	224,6	296,1	401,8	524,1	693,2
Geleen	100	101,2	106,1	122,4	156,4	220,5	594,7	923	1194,3
Rest Nieuwe Mijnstreek	100	111,2	115,5	123,7	145,1	164,7	202,8	264	300,8

De nieuwe mijnstreek is analoog aan het oude mijngebied. Ook hier concentreert zich de bevolking in enkele plaatsen, met name vooral in Sittard en Geleen.

Sittard heeft reeds van het begin af sterk groeiende indexcijfers, terwijl

Geleen van 1920 af met sprongen omhoog gaat. Op 1 Januari 1955 was de bevolking ten opzichte van 1920 meer dan verviervoudigd. Ook hier bleef de rest van het gebied achter. De indexcijfers liggen van 1900 af nog heel wat lager dan die van de rest van de oude mijnstreek (zonder 9 gemeenten).

Tabel 14. Relatieve bevolkingscijfers van de Nieuwe Mijnstreek, de gemeenten Sittard, Geleen en de rest van de Nieuwe Mijnstreek, in elke afzonderlijke periode.

Jaar	Nieuwe Mijnstreek	Sittard	Geleen	Rest Nwe. Mijnstreek
1830	100	100	100	100
1855	111,6	119,6	101,2	111,2
1855	100	100	100	100
1875	104,9	109,2	104,8	103,9
1875	100	100	100	100
1900	110,4	122,4	115,3	107,3
1900	100	100	100	100
1914	122,7	140,4	127,8	117,8
1914	100	100	100	100
1920	119,9	131,8	141	113,5
1920	100	100	100	100
1930	141,1	135,7	269,7	123,2
1930	100	100	100	100
1947	135,1	130,5	155,2	130,2
1947	100	100	100	100
1955	121,5	132,2	129,4	113,9

Voor Sittard liggen de hoogste indexcijfers, mede in aanmerking genomen de korte zesjarige periode, 1914—1920, tussen 1900—1930, voor Geleen tussen 1914—1947.

Het beeld van de totale Nieuwe Mijnstreek wordt geheel bepaald door deze beide gemeenten. In afwijking met hetgeen we bij de Oude Mijnstreek opmerkten, is de groei-index van de Nieuwe Mijnstreek van 1930—1947 nog betrekkelijk hoog. Sittard handhaaft zich nog in de laatste periode, doch Geleen loopt terug en daardoor ook de totaal-index.

Tabel 15. Indexcijfers van de bevolking van de gemeente Maastricht en van de rest van overig Zuid-Limburg. 1830 = 100.

Gemeente of gebied	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Maastricht	100	110,7	131,3	155,4	179,9	246,7	272,7	343	386,3
Overig Zuid-Limburg	100	111,1	128,1	163,8	205,2	181,7	196,0	244,6	260,7

De relatieve bevolkingsgroei van Maastricht ligt tot 1914 beneden die van overig Zuid-Limburg. In 1920 komt ze er bovenuit, hoofdzakelijk tengevolge van een belangrijke annexatie bij Maastricht van de gemeenten Sint Pieter en Oud-Vroenhoven en delen van de gemeenten Gronsveld, Heer, Amby en Meerssen. De indexcijfers voor Maastricht liggen over de gehele lijn beneden het Limburgs gemiddelde en van 1920 af zelfs niet onbelangrijk. Op 1 Januari 1955 ligt de groei-index van Maastricht stukken lager dan van alle andere grote Limburgse gemeenten.

Het rest-gebied van overig Zuid-Limburg heeft een lage groei-index. Het eindigt op 1 Januari 1955 ongeveer gelijk met de gebieden Helden en Beegden.

Tabel 16. Relatieve bevolkingsgroei van overig Zuid-Limburg, de gemeente Maastricht en de rest van overig Zuid-Limburg in elke afzonderlijke periode.

Jaar	Overig Zuid-Limb.	Maastricht	Rest overig Zuid-Limb.
1830	100	100	100
1855	110,9	110,7	111,1
1855	100	100	100
1875	116,7	118,6	115,3
1875	100	100	100
1900	123,7	118,3	127,9
1900	100	100	100
1914	121,3	115,8	115,3
1914	100	100	100
1920	107,8	137,1	88,3
1920	100	100	100
1930	109,3	110,6	108,1
1930	100	100	100
1947	125,1	125,5	124,9
1947	100	100	100
1955	109,8	112,9	106,6

Ook deze tabel geeft een beeld van de zwakke relatieve groei, zowel van Maastricht als van de rest van overig Zuid-Limburg. Het hoogste cijfer voor Maastricht ligt in 1920 en wordt dan nog hoofdzakelijk veroorzaakt door de reeds eerder genoemde belangrijke annexatie.

Met deze summierse behandeling van bovenstaande tabellen, hebben wij slechts op datgene de aandacht willen vestigen, wat direct scherp in het oog springt zonder verder nader in details te treden.

De bevolking van Limburg in absolute cijfers.

	NOORD-LIMBURG.								
	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Gebied Bergen-Gennepe									
Bergen	3.384	4.033	4.790	4.817	6.192	6.454	6.604	8.413	9.287
Gennepe	1.083	1.370	1.576	2.209	2.875	3.204	3.298	3.752	4.400
Mook	941	1.145	1.189	1.319	1.571	1.773	1.895	2.028	2.583
Ottersum	1.420	1.787	1.958	2.129	2.686	2.650	2.508	2.588	3.097
Totaal	6.828	8.335	9.513	10.474	13.324	14.081	14.305	16.781	19.377
Gebied Venray-Horst									
Broekhuizen	824	860	860	798	878	912	975	1.024	1.085
Grubbenvorst	1.154	1.313	1.510	1.686	2.026	2.339	2.672	3.340	3.698
Horst	4.725	3.444	3.787	4.644	5.924	6.552	7.357	9.707	11.279
Meerlo	1.293	1.378	1.515	1.578	1.846	2.082	2.246	2.770	3.010
Sevenum bij Horst	1.808	2.004	2.110	2.340	2.602	2.962	3.825	4.342	
Venray	4.239	4.824	5.099	6.153	8.867	9.912	12.355	16.574	18.572
Wanssum	676	748	704	692	834	873	907	1.132	1.264
Totaal	12.911	14.375	15.479	17.661	22.715	25.272	29.474	38.372	43.250
Gebied Helden									
Helden	2.434	2.755	3.451	4.283	5.059	5.549	6.179	8.544	9.652
Kessel	1.047	1.257	1.322	1.397	1.503	1.621	1.704	2.201	2.532
Maasbree	3.815	4.239	4.967	7.042	10.137	10.767	13.203	5.638	6.109
Meyel	953	1.011	1.220	1.684	1.908	2.047	2.249	2.807	3.214
Totaal	8.249	9.262	10.960	14.406	18.607	19.984	23.335	19.190	21.507
Gebied Venlo									
Arcen	1.542	1.677	2.012	2.064	2.574	2.894	3.353	4.400	4.996
Beesel	1.228	1.431	1.717	2.156	3.291	3.555	4.247	5.790	7.098
Belfeld	387	480	509	959	1.342	1.516	1.922	2.407	2.984
Tegelen	1.080	1.528	2.229	5.135	7.681	8.293	10.583	13.917	15.883
Venlo	6.486	7.042	8.372	14.708	19.627	21.558	24.212	41.913	49.438
Totaal	10.723	12.158	14.839	25.022	34.515	37.816	44.317	68.427	80.399
Tot. Noord-Limburg	38.711	44.130	50.791	67.563	89.161	97.153	111.431	142.770	164.533

MIDDEN-LIMBURG.									
	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Gebied Roermond									
Roermond	53,06	7.474	9.717	12.509	14.296	16.219	16.737	21.428	25.077
Herten	654	779	982	1.090	1.192	1.217	1.417	1.857	2.074
Linne	711	778	970	1.047	1.153	1.313	1.618	1.985	2.286
Maasniel	1.287	1.442	1.906	2.495	3.104	3.403	3.693	5.479	6.583
Swalmen	1.413	1.742	2.073	2.739	3.403	3.620	4.290	5.419	6.219
Melick	1.132	1.307	1.546	2.066	2.377	2.789	3.042	2.428	2.722
St. Odiliënberg	677	844	922	1.016	1.197	1.274	1.284	1.373	1.458
Vlodrop	855	866	977	1.036	1.506	1.900	1.560	1.620	1.724
Posterholt	826	1.028	1.233	1.372	1.734	2.078	2.068	2.509	2.925
Totaal	12.861	16.260	20.326	25.370	29.962	33.813	35.709	44.098	51.068
Gebied Echt									
Echt	3.198	3.740	4.354	5.648	7.572	8.910	9.350	12.271	13.959
Ohé en Laak	552	503	508	525	548	619	571	647	635
Stevensweert	889	1.084	1.049	1.037	1.051	1.205	1.102	1.266	1.441
Maasbracht	991	1.142	1.396	1.538	1.576	1.697	1.798	2.762	3.849
Montfort	637	719	765	836	1.066	1.188	1.232	1.800	2.252
Totaal	6.267	7.188	8.072	9.584	11.813	13.619	14.053	18.746	22.136
Gebied Beegden									
Beegden	531	638	666	689	752	805	765	960	1.073
Horn	690	924	1.094	1.254	1.314	1.404	1.657	2.394	2.774
Baexem	484	554	701	662	814	923	926	1.238	1.353
Haelen	596	705	750	820	1.002	1.123	1.307	2.680	3.195
Neer	1.419	1.561	1.584	1.627	1.763	1.801	1.947	2.387	2.583
Roggel	1.333	1.282	1.596	1.709	1.797	1.860	2.026	2.539	2.859
Heythuizen	1.248	1.423	1.765	2.190	2.509	2.519	2.723	3.208	3.355
Grathem	936	1.099	1.073	1.112	1.301	1.391	1.520	1.793	1.934
Heel	755	704	805	1.125	1.649	1.912	2.077	2.620	2.805
Wessem	745	899	948	895	984	1.017	1.096	1.357	1.567
Thorn	1.127	1.403	1.459	1.466	1.657	1.720	1.608	1.947	2.183
Buggenum	568	675	760	669	713	770	756		
Nunhem	187	210	243	262	279	291	336		
Totaal	10.619	12.077	13.444	14.480	16.534	17.536	18.744	23.123	25.681
Gebied Weert									
Weert	5.900	6.920	7.164	8.804	11.413	12.642	14.024	20.811	25.105
Nederweert	4.173	4.404	4.657	5.190	5.947	6.221	6.608	8.580	9.205
Stramproy	1.192	1.204	1.163	1.218	1.440	1.502	1.658	2.140	2.297
Hunsel	1.101	972	1.040	1.016	1.141	1.282	1.580	3.005	3.213
Ittervoort	346	271	238	265	273	293	321		
Neeritter	1.239	773	781	637	731	712	619		
Totaal	13.951	14.544	15.023	17.130	20.945	22.652	24.810	34.536	39.820
Tot. Midden-Limb.	43.698	50.069	56.865	66.564	79.254	87.620	93.316	120.503	138.705

ZUID-LIMBURG.

	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Gebied Oude Mijnstreek									
Heerlen	4.133	4.889	5.211	6.646	17.788	33.014	46.505	56.872	64.705
Kerkrade	3.311	4.455	5.677	9.619	22.293	27.817	36.855	41.055	46.132
Hoensbroek	1.213	1.202	1.213	1.262	3.313	8.082	13.946	16.164	20.342
Brunssum	1.031	1.027	1.147	1.206	2.156	10.194	16.275	18.915	22.273
Nieuwenhagen	1.078	1.113	1.216	1.410	3.062	3.694	5.184	5.519	7.173
Schaesberg	1.500	1.146	1.221	1.382	5.124	7.895	8.320	8.790	11.924
Ubach o. Worms	1.262	1.092	1.307	1.696	2.620	3.366	6.922	7.889	8.940
Eygelshoven	446	435	417	633	2.082	3.165	4.402	4.538	5.750
Bocholtz	903	1.049	1.410	1.786	2.379	2.578	3.100	3.585	3.874
Simpelveld	1.103	1.189	1.321	2.190	2.839	3.006	3.874	4.580	4.812
Voerendaal	1.592	1.738	1.801	1.914	2.598	4.256	4.107	5.008	5.713
Klimmen	983	1.130	1.203	1.280	1.495	1.721	2.105	2.486	2.719
Hulsberg	928	1.173	1.207	1.705	1.996	2.297	2.571	2.183	2.343
Wynandsrade	469	419	562	513	502	559	692	852	902
Nuth	1.203	1.249	1.250	1.291	1.665	2.592	4.504	5.102	5.603
Amstenrade	451	509	467	502	613	797	1.394	2.518	2.879
Oirsbeek	1.038	1.094	1.095	1.058	1.146	1.325	1.672	2.462	2.712
Merkelbeek	664	674	648	684	771	1.021	1.290	1.430	1.497
Bingelrade	431	413	403	380	449	519	587	642	647
Jabeek	433	409	440	420	432	506	658	631	615
Schinveld	741	905	1.128	1.215	1.516	1.773	2.899	3.578	3.938
Rimburg	310	269	257						
Totaal	25.223	27.559	30.601	38.792	76.839	120.177	167.862	194.799	225.493

Gebied Nieuwe Mijnstreek

Sittard	3.771	4.510	4.926	6.031	8.470	11.165	15.150	19.765	26.139
Geleen	2.091	2.116	2.219	2.559	3.270	4.610	12.435	19.299	24.973
Munstergeleen	587	694	709	705	794	956	1.318	1.818	2.390
Schinnen	1.929	1.986	2.063	2.085	2.553	2.915	3.475	4.682	4.912
SpaubEEK	634	574	637	615	828	1.005	1.361	1.818	2.064
Schimmert	1.306	1.433	1.294	1.482	1.618	1.615	1.786	2.314	2.424
Beek	2.358	2.272	2.471	2.945	3.379	3.751	5.090	7.712	9.069
Elsloo	756	1.247	1.380	1.448	1.820	2.077	2.706	3.529	4.129
Stein	1.614	1.548	1.869	2.108	2.384	2.663	3.717	5.591	7.323
Urmond	970	1.096	1.247	1.283	1.665	1.813	2.028	2.589	2.784
Limbricht	1.273	1.505	1.420	1.326	1.507	1.734	2.266	2.791	3.016
Obbicht	574	670	754	809	1.049	1.207	1.315	1.612	1.758
Born	1.278	1.605	1.649	1.691	2.025	2.270	2.574	3.641	3.959
Grevenbicht	962	1.032	1.056	1.187	1.251	1.348	1.524	2.180	2.423
Nieuwstadt	733	847	818	821	981	1.116	1.314	1.521	1.657
Susteren	1.711	1.968	1.951	2.203	2.582	3.412	4.238	4.752	5.243
Roosteren	771	929	918	965	1.018	1.039	1.044	1.175	1.217
Broeksittard	619	690	643	681	773	840	902		
Totaal	23.937	26.722	28.024	30.944	37.967	45.536	64.243	86.789	105.480

	ZUID-LIMBURG.								
	1830	1855	1875	1900	1914	1920	1930	1947	1955 1 jan.
Gebied Overig Z.-Limb.									
Maastricht	22.000	24.350	28.891	34.182	39.572	54.268	59.998	75.273	84.995
Amby	635	686	929	1.162	1.749	1.776	2.186	2.547	2.762
Bemelen	262	246	268	244	245	232	256	305	328
Berg en Terblijt	739	771	944	1.293	1.460	1.765	2.052	2.275	2.448
Borgharen	441	473	631	735	847	952	1.131	1.167	1.194
Bunde	597	597	758	1.061	1.335	1.334	1.528	2.015	2.275
Cadier & Keer	594	585	658	779	906	1.064	1.194	1.357	1.345
Eysden	1.941	2.022	2.191	2.363	2.926	3.276	3.832	5.155	5.155
Geulle	940	959	1.017	1.068	1.117	1.189	1.503	1.941	2.050
Gronsveld	1.396	1.708	1.806	2.057	2.294	1.552	1.711	2.328	2.461
Gulpen	1.762	2.291	2.492	2.525	2.548	2.793	3.001	3.682	3.879
Heer	1.183	1.302	1.460	2.572	4.551	3.832	4.320	7.105	7.777
Houthem	732	642	844	1.281	1.681	1.757	2.067		
Itteren	388	443	446	521	561	564	566	637	701
Margraten	933	1.152	1.035	1.044	1.196	1.376	1.317	1.562	1.745
Meerssen	1.771	2.285	2.960	5.062	6.962	4.885	5.468	7.062	7.872
Mesch	232	254	242	254	303	311	310		
Mheer	889	973	886	910	1.070	990	945	1.102	1.183
Noorbeek	786	798	796	683	874	918	822	920	974
Oud-Valkenburg	544	634	657	787	992	1.078	1.125		
Oud-Vroenhoven	800	1.107	1.543	2.454	4.149				
Ryckholt	191	202	211	269	334	362	383		
Schin op Geul	353	433	406	1.234	1.362	1.482	1.570		
St. Geertruid	873	921	931	1.000	892	986	882	1.037	1.083
St. Pieter	679	650	904	1.497	2.167				
Slenaken	572	562	559	514	545	580	579	576	599
Strucht	278	299	313						
Ulestraten	764	769	800	863	970	1.010	1.047	1.318	1.454
Vaals	2.604	3.249	4.283	6.547	8.299	8.431	8.266	8.945	9.145
Valkenburg	664	742	835	1.359	1.553	1.913	2.255	10.647	11.303
Wittem	3.007	3.188	4.022	3.866	4.085	4.370	4.718	5.200	5.629
Wylré	1.625	1.479	1.540	1.759	1.916	2.126	2.151	2.494	2.683
Totaal	51.175	56.772	66.258	81.965	99.461	107.172	117.183	146.632	161.040
Totaal Limburg	182.744	205.252	232.539	285.828	382.682	457.658	554.035	691.493	795.251